

Arvoisa ministeri, hyvät syyskokousvieraat,

Suomen menestys on perustunut vahvoihin yrityksiin, osaamiseen ja jatkuvaan uudistumiseen. Sille tielle ei tänäänkään ole vaihtoehtoa. Näihin sanoihin päättyi katsaus EK:n ja sen edeltäjien historiasta 100 vuotiaan Suomen rinnalla.

Itsenäisen Suomen historia on ollut ainutlaatuinen menestystarina. Olemme paitsi onnistuneet säilyttämään ja vahvistamaan itsenäisyyttämme, myös ottaneet paikan eturivin kansakuntien joukossa niin taloudellisesti kuin sosiaalisesti. Tämä ei ole tapahtunut sattumalta, vaan se on vaatinut pitkäjänteistä kovaa työtä ja onnistuneita valintoja jo useammalta sukupolvelta.

Miten voimme varmistaa sen, että Suomi pysyy elämisen ja yrittämisen arvoisena maana myös toisella vuosisadallaan, lastemme ja lastenlastemme sukupolville? Miten EK:na voisimme vauhdittaa Suomen uudistumista siten, että tulevaisuus olisi valoisa meille kaikille?

Tarvitaan yrittäjyyttä, omistajuutta ja kilpailukykyä. Tervettä huolenpitoa julkisesta taloudesta - yhteisistä varoistamme. Tarvitaan myös aktiivista osallistumista Euroopan uudistamiseen. Nämä ovat perusedellytyksiä, joiden varaan voimme rakentaa vakaata huomista ja turvattua tulevaisuutta ja näihin teemoihin syvennyn seuraavaksi lisää.

Yritysten **omistamisella** on poikkeuksellisen suuri yhteiskunnallinen merkitys. Omistajuus ja yrittäjyys muodostavat hyvinvointimme taloudellisen perustan. Kun yritys menestyy, se voi tarjota työpaikkoja, maksaa työntekijöille palkkaa ja tuottaa verotuloja. Omistaja tuo yritykseen pääomaa, kantaa vastuuta päätöksistä ja ottaa riskiä. Hän tuo yritykseen myös tahdon kasvaa ja pärjätä.

Siksi EK on valmistanut ehdotuksen suomalaisen omistajuuden toimintaohjelmaksi, joka sisältää 18 konkreettista ehdotusta kotimaisen omistajuuden ja yrittäjyyden vahvistamiseksi. Haastamme poliitikot mukaan tähän keskusteluun, jotta seuraava hallitusohjelma antaa kotimaiselle omistajuudelle mahdollisuuden kehittyä ja on omalta osaltaan vahvistamassa Suomen matkaa seuraavalle sadan vuoden taipaleelle.

Hyvät kuulijat,

Monilla on houkutus kuitata kilpailukyky ja julkisen talouden tervehdyttäminen ekonomistislangiksi, asioiksi jotka eivät lopulta kosketa yksittäistä suomalaista eikä suomalaisyritysten arkea. Näin ei kuitenkaan ole. Jokainen meistä näkee ympärillään sen hyvinvoinnin, joka on talouskasvun myötä luotu. Se ei ole tullut itsestään. Eikä se itsestään säily

Julkisen taloutemme tilanne on kasvun käynnistymisen myötä selvästi parantunut tänä vuonna. Pitkän aikavälin näkymä on silti ihan yhtä haastava kuin aiemminkin. Ikääntyvä väestö vaatii enemmän hoivaa ja huolenpitoa, eikä näille menopaineille ole vielä löydetty varmoja ratkaisuja. Pitkään synnytetty sote-uudistus on kesken, ja sen tuloksia saamme parhaassakin tapauksessa vasta kauempana tulevaisuudessa.

Suomen elinkeinoelämälle on erittäin tärkeää se, että julkinen taloutemme on kestäväällä pohjalla. Epävarmuus tulevista menoista ja veroista vaikuttaa kielteisesti yritysten investointipäätöksiin ja kansalaisten tulevaisuudenuskoon. Tarpeellinen suunnanmuutos on kivuttomampi, jos se tehdään ajoissa.

Suomen nousu maailman maiden kärkijoukkoon, ei olisi ollut mahdollista ilman **kilpailukykyä**. Enkä nyt tarkoita pelkästään kustannuskilpailukykyä, vaan erityisesti innovoinnin, laadun ja osaamisen yhdistelmää, jolla olemme pärjänneet muuttuvilla maailmanmarkkinoilla. Pienenä maana tarvitsemme pääsyn laajoille markkinoille, ja kilpailukykyimme on oltava kokonaisvaltaisesti kunnossa, jotta voisimme viedä niin tavaroita kuin yhä enemmän palveluitakin.

Vain kilpailukykyyn kautta voimme luoda suomalaisille työtä, hyvinvointia ja tulevaisuudenuskoa. Ja näin Suomen satavuotisjuhlien kynnyksellä on tärkeää huomata, että viime kädessä koko itenäisyytemme vahvistamisen kulmakivi on se, että taloutemme on terve ja yhteiskuntamme eheä. Varautuminen maamme puolustamiseen, tarvittaessa niin sotilaallisesti kuin esimerkiksi ympäristöuhkia vastaan, on mahdollista, jos talouden perustekijät ovat kohdallaan ja suomalaisten halu rakentaa tulevaisuuttaan Suomessa on horjumaton.

Kilpailukyvyyn kehittäminen edelleen on nyt, vuonna 2017, entistäkin tärkeämpää.

Ensinnäkin, Suomen on jatkettava aktiivista teknologian hyödyntämistä, niin tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä kuin toimintatapojen jatkuvassa parantamisessa. Meidän pitää ottaa positiivinen asenne ja johtajuus niin digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämisessä kuin myös esimerkiksi logistiikan ratkaisujen kehittämisessä. Teknologia kehittyy kiihtyvässä tahdissa eteenpäin. Juuri Suomen kaltainen kallis maa ei voi jäädä jälkijunaan teknologian hyödyntämisessä.

Toiseksi, kilpailukyvyyn merkitystä korostaa nykyisin se, ettemme voi enää devalvoida. Suomen jäsenyys EU:ssa sekä talous- ja rahaliitossa on taloutemme kulmakivi, joka on ankkuroinut Suomen tukevasti Länsi-Eurooppaan. Yritykset ovat saaneet monia konkreettisia hyötyjä paremmasta markkinoillepääsystä, ennakoitavasta korkopolitiikasta ja investointiriskien pienenemisestä. Yhteinen valuutta kuitenkin vaatii talouspolitiikan tekijöiltä ja työmarkkinatoimijoilta malttia, mutta myös ketteryyttä toimia joustavasti.

Jossakin vaiheessa Suomi kohtaa silti väistämättä uusia talouden vastatuulia. Niihin sopeutuminen olisi paljon kivuttomampaa, jos työmarkkinamme olisivat nykyistä kilpailukykyisemmät ja joustavammat.

Suomen menestyminen edellyttää siis myös **kilpailukykyisiä työmarkkinoita**. On ensiarvoisen tärkeää, että yritykset löytävät työvoimaa vapaana oleviin työpaikkoihin ja työnhakijat työllistyvät mahdollisimman nopeasti. pärjääminen kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa vaatii resurssemme käyttämistä tehokkaasti.

Meillä on tässä suhteessa vielä paljon tehtävää. Suomessa on tällä hetkellä samaan aikaan 100.000 täyttämätöntä työpaikkaa ja yli 200.000 työtöntä. Työpaikat ja työnhakijat eivät siis kohta toisiaan. Yhtenä keskeisenä syynä tähän ovat kannustinloukut. EK on esittänyt keinoja kannustavuuden lisäämiseksi muun muassa asumistukea uudistamalla.

Myös osaavan työvoiman saatavuus uhkaa muodostua kasvun esteeksi yhä useammassa yrityksessä. Osaavan työvoiman tarpeeseen on vastattava riittäväillä koulutuspanostuksilla sekä

yri­tysten että yhteiskunnan toimesta. Omalta osaltaan tilannetta helpottaisi luopuminen ulkomai­sen työvoiman saatavuusharkinnasta.

Yhtä lailla tärkeää työmarkkinoidemme kilpailuky­vyn kannalta on, etteivät työmarkkinoiden jäyk­kydet estä yritysten toiminnan järjestämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Joustavuudella mah­dollistetaan se, että työehdoissa voidaan ottaa huomioon juuri kyseisen yrityksen ja sen henkilöstön tarpeet eli työehdoista sovitaan siellä, missä tilanteet paremmin tunnetaan. Joustavuutta on myös se, että yritys kykenee reagoimaan toimintaympäristössään tapahtuviin muutok­siin nopeasti ja tehokkaasti ja turvaamaan siten yrityksen toiminnan jatkumisen ja työpaikkojen säilymisen myös haastavissa olosuhteissa.

Nämä tavoitteet saavutetaan parhaiten paikallisen sopimisen kautta. Sen vuoksi on ensiarvoi­sen tärkeää, että yrityksissä on siihen riittävät mahdollisuudet. On ilahduttavaa, että meneillään olevan liittokohtaisen neuvottelukierroksen ensimmäisissä työehtosopimuksissa on lisätty pai­kallisen sopimisen osuutta. Toivon, että tämä kehitys säilyy ja vahvistuu erityisesti niillä aloilla, joilla paikallisen sopimisen rooli on tähän mennessä ollut pienempi.

On kuitenkin muistettava, että työehtosopimuksessa oleva mahdollisuus paikalliseen sopimi­seen luo vasta puitteet paikalliselle sopimiselle. Sen lisäksi yrityksissä on toimittava puolin ja toi­sin aktiivisesti paikallisen sopimisen kulttuurin kehittämiseksi. Tämä edellyttää molemminpuo­lista luottamusta ja myönteisiä esimerkkejä onnistuneista paikallisista sopimuksista.

On tärkeää, että syksyn **työmarkkinaratkaisut** mitoitetaan niin, että ne tukevat kilpailuky­vyn, ja tuottavuuden parantumista. Nämä tavoitteet toteutuvat jo syntyneissä viennin avausratkai­suissa. Työnantajat ovat yksimielisiä siitä, että kansainväliselle kilpailulle alttiilla vientialoilla so­vittujen sopimusten kustannusvaikutus muodostaa katon myös työmarkkinakierroksen muille ratkaisuille. EK on jäsenliittojensa tukena tässä asiassa. Kaikilla aloilla ei kuitenkaan mene yhtä hyvin ja siksi on selvää, että niiden sopimusratkaisuuksissa on otettava huomioon alan huonompi tilanne. Jatkossa on siis entistä keskeisempää, että liitot neuvottelevat sopimuksensa alan yri­tystensä tilanteiden mukaan.

Hyvät Kuulijat,

Meidän **Euroopan Unionimme** talous kasvaa viidettä vuotta ja työllisyystilanne kohenee. Vauhdissa on eroja jäsenmaiden välillä, mutta Suomi on vihdoinkin päässyt Euroopan Unionin nopeimmin kasvavien talouksien joukkoon. Siellä meidän täytyy yrittää pysyä. Se vaatii myös aktiivista osallistumista Euroopan uudistamiseen.

Suomen ulkomaankaupasta kaksikolmasosaa käydään EU:n sisämarkkinasäännöillä. Loput käydään EU:n neuvottelemilla säännöillä kolmansien maiden kanssa. Meille on elintärkeää että EU:n sisämarkkinat voivat hyvin, ja että EU kykenee neuvottelemaan edullisia kaupan ehtoja kolmansien maiden kanssa.

Samalla meille on ehdottoman tärkeää että EU kehittyy edelleen, ja kykenee luomaan yrityksilleen ja kansalaisilleen turvallisen, ennakoitavan ja mahdollisuuksia maksivoivan toimintaympäristön.

Suomalainen elinkeinoelämä on koko Suomen itsenäisyyden ajan pyrkinyt huolehtimaan Suomen siteistä arvoyhteisöömme lännessä. Me vaikutimme Suomen integroitumiseen ensin EFTAan ja Euroopan talousalueeseen, sitten Euroopan Unioniin ja viimeksi yhteiseen valuutta-alueeseen. Eurooppa ei ole valmis, se on muuttumassa mm Brexitin vuoksi merkittävästi. Se mikä eilen ei tuntunut mahdolliselta, onkin tänään todellisuutta, niin hyvässä kuin pahassa. Siihen täytyy varautua.

Meille on tärkeää että kotimarkkinamme EU:ssa pysyy mahdollisimman suurena ja terveenä. Sääntelyn pitäisi olla yksinkertaista ja ennen kaikkea yhdenmukaista. Kansallisia poikkeuksia ja erityiskohteluita pitäisi olla mahdollisimman vähän. Eriytyminen ja erivauhtisuus pirstoo lopulta sisämarkkinatkin. Suomelle on välttämätöntä pysyä sisämarkkinoiden ytimessä, niiden maiden joukossa jotka osallistuvat kaikkeen yhteiseen tekemiseen. Se myös vaatii ajoittain sopeutumista suomalaisten silmissä epäedullisiin päätöksiin. Avoimuus ja pragmaattisuus on tärkeätä, että kuitenkin laajasti näemme, että EU:n edut ovat Suomelle kuitenkin selkeästi suuremmat kuin haitat.

Niin voimme varmistaa vapautemme tehdä valintoja, vaikuttaa valintoihin, päättää omista asioistamme, ja huolehtia omista ja lähimmäistämme. Se on itsenäisyyttä. Se toteutuu parhaiten osana eurooppalaista yhteisöämme, ja mieluusti yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Kuuntelemme mielenkiinnolla pääministeri Sipilää, joka toivottavasti voi kertoa meille jotain jo siitä mitä hänen ilmoituksensa EU-politiikasta eduskunnalle huomenna sisältää. Toivomme paitsi omien intressiemme puolustamista, myös näkemystä ja eteenpäin katsovaa **rohkeutta**.

Hyvät kuulijat,

Suomen, suomalaisten ja suomalaisten yritysten onnistuminen kytkeytyvät yhteen myös seuraavalla sadan vuoden taipaleella. Siksi meidän tehtävämme EK:ssa on tukea Suomen uudistamista ja kasvua. Suomen pitkäaikainen etu, on meidän kaikkien etumme.